

VANUIT EEN MEERVOUDIG PERSPECTIEF WERKEN AAN INCLUSIEVER ONDERWIJS

OKTOBER 2024

Waar het zinvol en mogelijk is, trekken de samenwerkingsverbanden po en vo in Noord-Kennemerland samen op, zo ook in de beweging naar inclusiever onderwijs. Eva Schmidt-Crossen en Meta Streefland¹, consulenten van respectievelijk samenwerkingsverband po en vo, vertellen vanuit welke visie ze hieraan werken en tot welke aanpak en activiteiten dit leidt. 'Netwerkorganisatie' en 'meervoudig perspectief' zijn sleutelbegrippen.

Beide samenwerkingsverbanden hebben er bij de start van passend onderwijs in 2014 voor gekozen om zich te positioneren als netwerkorganisatie, vertelt Meta. "Dat betekent dat we ervan uitgaan dat geen enkele partij in z'n eentje passend onderwijs kan realiseren. Je hebt elkaar daarbij hard nodig. En datzelfde geldt voor inclusiever en thuisnabij onderwijs, twee belangrijke opdrachten waar we de komende jaren voor staan. We werken daaraan interprofessioneel en vanuit een meervoudig perspectief."

NIEUWSGIERIG

Dat betekent dat alle jongeren, ouders en professionals die een rol spelen in het realiseren van inclusiever onderwijs elkaars uitgangspunten en perspectieven kennen. Écht kennen, want het gaat verder dan 'weten wat de ander doet', legt Meta uit. "Werken vanuit het meervoudig perspectief betekent dat je elkaars perspectief kent én begrijpt. Je kent elkaars wereld, elkaars organisatie en elkaars denkmodel. Je weet welke beelden er van elkaar bestaan, ook beelden die belemmerend werken op de samenwerking of op de ontwikkeling van inclusief onderwijs. Om te komen tot een meervoudig perspectief ben je dus nieuwsgierig naar de ander en bevaag je elkaar: hoe zie jij dit? Waarom doen jullie dit zo? Als je elkaar goed kent en begrijpt, kun je samen vaststellen of je samen de goede dingen doet, zowel op het niveau van het kind en de ouders als op organisatieniveau."

¹ Meta Streefland is senior consulent passend Onderwijs bij samenwerkingsverband VO Noord-Kennemerland. Eva Schmidt-Crossen is consulent inclusiever onderwijs bij het samenwerkingsverband passend primair onderwijs Noord-Kennemerland en regisseur van het JONK (Jeugd- en Oudersteunpunt) dat de samenwerkingsverbanden gezamenlijk hebben ingericht.

NETWERKGROEPEN

Om vanuit een meervoudig perspectief tot inclusiever onderwijs te komen, hebben de samenwerkingsverbanden in de regio Noord-Kennemerland rond verschillende thema's netwerkgroepen gevormd. Naast aparte po- en vo-netwerkgroepen, zijn er meerdere netwerkgroepen waarin po, vo en de twee samenwerkingsverbanden met elkaar samenwerken. Thema's van vier van deze groepen zijn: 'jeugdhulp op school', '10-14', 'schoolaanwezigheid' en 'nieuwkomers'.

In de netwerkgroepen, die een aantal keer per jaar bij elkaar komen, participeren alle partijen die bij het betreffende thema een rol spelen. "Consulenten van onze samenwerkingsverbanden zitten in deze netwerkgroepen en natuurlijk zijn in elke groep scholen vertegenwoordigd", vertelt Eva. "Omdat inclusiever onderwijs vooral in de scholen gestalte moet krijgen, streven we ernaar om de samenwerking zoveel mogelijk in en om de school te organiseren. Door het systeem rondom het kind te versterken - en dat kan alleen als je elkaar goed kent en samenwerkt - kun je makkelijker thuisnabij onderwijs realiseren. We versterken kinderen dus door de hele context, ook de professionals op de scholen, te versterken. Vanuit meervoudig perspectief onderzoeken en bespreken de netwerkgroepen het betreffende thema, ontwikkelen zij beleid en bedenken ze hoe dat kan worden uitgewerkt in de praktijk."

PRAKTIJK

Een voorbeeld van zo'n uitwerking is dat er een aantal dagen per week een jeugdhulpprofessional in de school aanwezig is. "Zo wordt jeugdhulp laagdrempelig en heel toegankelijk voor leerlingen en ouders, en krijgen ze dichtbij en snel ondersteuning en antwoorden op hun vragen", vertelt Eva. "Je kunt zo niet alleen beter preventief werken, maar het heeft ook een signalerende functie: zo merk je bijvoorbeeld eerder dat meerdere kinderen met hetzelfde probleem worstelen of dat veel docenten dezelfde professionaliseringsvraag hebben."

Een ander voorbeeld komt uit de themawerkgroep 'schoolaanwezigheid'. Deze werkgroep, waarin de afdelingen leerplicht van de gemeenten vanzelfsprekend ook zijn vertegenwoordigd, heeft een werkwijze ontwikkeld waarbij onderwijs en leerplicht nauw samenwerken. Hierdoor hebben de samenwerkingsverbanden de schoolaanwezigheid van alle leerlingen goed in beeld. "We hebben bijvoorbeeld de afspraak dat we in het po over elk kind dat meer dan een uur per week niet aanwezig is, in gesprek gaan", zegt Eva. "Het is belangrijk om daar bovenop te zitten, omdat we weten dat het een voorspeller kan zijn van toenemende afwezigheid en zelfs schooluitval."

IN HET DNA

Het zijn mooie opbrengsten, die volgens Meta met name zijn te danken aan het feit dat professionals het meervoudig perspectief hebben omarmd. "De belangrijkste opbrengst van de beweging die we in onze regio in gang hebben gezet vind ik dat professionals, vergeleken met pakweg zes jaar geleden, makkelijker en sneller schakelen doordat ze elkaar beter kennen en meer bevragen. Wil je meedenken? Hoe kijk jij hiernaar? Die kwetsbare en nieuwsgierige houding zit in het DNA van de professional. Toen we bezoek kregen van de inspectie, viel het de inspecteur op dat alle betrokkenen - jongeren, ouders, scholen, samenwerkingsverbanden - vanuit hun eigen perspectief in feite allemaal hetzelfde betoog hielden. Dat is een ontzettend belangrijke en sterke basis."

Eva geeft een mooi voorbeeld van de winst van 'het elkaar kennen': "Toen de oorlog in Oekraïne uitbrak, zaten alle betrokken partijen binnen een week met z'n allen om de tafel. Dat was echt te danken aan het bestaan van de netwerkgroep 'nieuwkomers' waardoor er een sterk en goed functionerend netwerk is. We hoefden niet uit te zoeken wie we hierbij allemaal moeten betrekken, want we kennen elkaar, weten elkaar te vinden, weten wat onze eigen rol en welke rol de ander heeft. Zo konden we heel snel met elkaar denken en handelen."

VERDRAGEN

Natuurlijk gaat dit alles niet altijd even gemakkelijk, vooral omdat de partners ook allemaal hun eigen ontwikkelingen doormaken. "Een nieuwe visie, een financiële opdracht of een grote beleidswijziging; als er zoiets bij een van de partners speelt, is deze partner tijdelijk meer naar binnen gekeerd", zegt Meta. "Dat kan bij elke netwerkgroep gebeuren. Dan moet je dat samen vaststellen, accepteren en verdragen. Dat is makkelijk gezegd, maar het 'verdragen' kan best een uitdaging zijn." "Het helpt als je dan samen gaat kijken welke beweging er wél mogelijk is", vult Eva aan. "Want het is van belang om altijd te blijven samenwerken en in gesprek te blijven, juist als het even spannend is."

MEER INFORMATIE

Eva Schmidt-Cnossen

Meta Streefland

www.ppo-nk.nl
www.swvnk.nl